

ADRIANA BOYSOVÁ

ZAMATOVÝ
JEŽ

Ljndeni

Zamatový jež

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Lindeni

Adriana Boysová
Zamatový jež – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

ADRIANA BOYSOVÁ

ZAMATOVÝ
JEŽ

Ljndeni

„Takí ako my, ktorí veria na fyziku, vedia,
že rozdiel medzi minulosťou, prítomnosťou
a budúcnosťou nie je nič iné ako vytrvalá
a tvrdohlavá ilúzia.“

A. Einstein

Venované mojim deťom.
Vždy budem vaším prístavom.

Prológ

Porozprávam vám príbeh. Môj príbeh. Je môj, pretože sa stal mne a nie vám, a určite si poviete, že vám by sa také niečo aj tak nemohlo stať. A asi máte pravdu, nebudem vás presviedčať o opak. Ibaže občas naozaj stačí hlúpa náhoda, nehoda, čistá zlomyselnosť osudu a ak sa vám také veci nestávajú, úprimne, tíško závidím. Môj príbeh je jedným z tých, ktoré sa stávali Papulčkovi Trdlošíkovi, o ktorom mi kedysi dávno (tak dávno, že občas mám pocit, že sa to ani nestalo a všetko je len výplodom mojej mysle) rozprával otec (ďalší prelud, ale o tom neskôr) pred spaním. Často som sa v tých príbehoch spoznal. Pozorne som počúval a hneď ako sa Papulčkovi Trdlošíkovi prihodilo niečo iné, než sa naozaj stalo mne, akákoľvek podobnosť sa strácala. Vydýchol som si a zaspal učičkaný presvedčením, že mne by sa nič také nemohlo stať. Výchovné metódy sa často mínajú účinkom.

Rozpoviem vám môj príbeh, akoby sa stal niekomu inému. Pretože pravdou je, že ten, komu sa stal, bol niekto iný, než som teraz ja, a moje ja či moje vedomie o mne je, hmm, ako by som vám to vysvetlil... Občas mi dochádzajú slová. Nikdy neboli mojou silnou stránkou. Pravda, Papulčkovi Trdlošíkovi by sa niečo také nemohlo stať. Spomínam si, že často povedal aj to, čo povedať nemal. Skúsím sa toho vyvarovať a možno sa v tom občas stratím, majte so mnou, prosím, trpezlivosť. Spomienky, najmä tie vlastné, sú ako roztrhané korále, len málokedy sa podarí nájsť všetky. Väčšinou sa objavia na tých najzastrčenejších miestach práve vtedy, keď ich nik nehladá. A potom sú tu tí druhí, ich spomienky, ich cesty, ktoré sa v jednej chvíli pretli s mojimi, a či povedali to či hento, či sa zasmiali, až im

prítom vybehli slzy, alebo si cvrkli do nohavíc, bavlnených, plátenných, naozaj na tom záleží? Nechajme príbehy žiť.

Keď raz budete rozprávať môj príbeh vy, budem vás počúvať, nevytknem vám, ak sa v ňom zamotáte. Tiež sa mi to stáva. S odstupom času viac a viac. Mimochodom, volám sa Peter. A svoj príbeh vám rozpoviem preto – počkajte, možno by som ho mal napísať, dnes predsa všetci píšú a Peter Golec, spisovateľ, to vôbec neznie zle, čo poviete? – jednoducho preto, aby sa nezabudlo. Vlastná márnivosť? Egoctrizmus? Pokojne si ma onálepkujte. Pomôžem vám: zoomer alebo Gen Z, európsky beloch mužského pohlavia, heterosexuál, katolík/ateista (je to komplikované). Všetko sú to len slová. Pre niekoho podstatné.

Viete, zabudnutie je horšie než smrť. Nemyslíte? Iste, chápem, kým ste mladí, nemyslíte na smrť. Smrť akoby ani neexistovala. Nebojíte sa umrieť. Koketujete s ňou, provokujete ju. Usmieva sa na vás. Mračí sa. Je na smiech. Záhadná neznáma. Nič na tom nemení fakt, že je všade. Jej prítomnosť ľudí podivným spôsobom vzrušuje. Uchvacuje.

Nie. Keď ste mladí, ešte nemáte strach. Strach zo smrti prichádza až oveľa, oveľa neskôr. Zaušes až príliš neskoro. Niečo o tom viem.

Asi by sme mali začať.

Normálny život

Rosington, máj 2019

Dni sa lenivo prelievali jeden do druhého, s každým dotykom dňa a noci sa Petrov pobyt v Rosingtone skracoval. Závan slobody cítil na líci spolu s májovým vetrom, ktorý oblizoval zamrežované okná teplým dychom. Na sklonku jari sa cítil ako tá zem, z ktorej všade naokolo nezastaviteľne pučal nový život, napriek všemožným snahám vetra a dažďa zničiť semená v zárodok. V skutočnosti ich len trpezlivo pripravovali na nástrahy nehostinného sveta, kde prežijú iba tí najsilnejší.

„Život je boj!“ tvrdili vychovávatelia na pravidelných stretnutiach, kde sa svojimi múdrymi radami snažili prichystať chovancov na to, že po odchode z nápravno-výchovného ústavu ich život nebude prechádzkou v ružovej záhrade zaliatej žiarivým slnkom.

Naozaj? Aká škoda!

Zavše si to predstavovali, žiaden interný predpis nezakazoval snívať. Občas snívali cieľene: „Čo je podľa vás normálny život? Predstavte si, že ste vonku. Čo vám napadne ako prvé pri slove sloboda?“

Decká sedeli ako vždy na stoličkách usporiadaných do kruhu, snažili sa nájsť duchaplnú odpoveď na zdanlivo jednoduchú otázku.

„Francúzska revolúcia? Rovnosť! Bratstvo! Sloboda!?“

„Uhm, milé kliše. Skús niečo osobnejšie,“ povzbudzoval Joe bledého chlapca, ktorého meno si musel vyhľadať v poznámkach. Bol v ústave nový, snažil sa zapadnúť. Nestihli mu povedať, že lepšie je príliš nevytrčať.

Bojovne naladená pravica vystretá ponad hlavu sa bleskovo stiahla.

„Sloboda je predsa možnosť ísť, kam chcem,“ hlas stratil na sile, neznel presvedčivo.

„A kam by to bolo?“

„Na Kubu. Alebo do Tibetu.“

„Prečo práve do Tibetu?“

„Neviem, len tak,“ zamrmlal otrávene. „Je to ďaleko a mal by som od všetkých svätý pokoj.“

Joe sa mimovoľne usmial. Vedel, čím si chlapec prechádza. Je ťažké zvoliť stratégiu, keď neviete, s kým a proti komu bojujete.

„Mne by stačilo čítať si v posteli do polnoci,“ povedala Anna a zasneným pohľadom spočinula na neviditeľnom obraze na stene.

„Zožeň si baterku,“ poradil jej budúci cestovateľ.

„Pekný nápad,“ pochválil ju Joe. „Slová sú symbolom slobody. Ale aj útlaku. Dá sa povedať, že aj knihy sú nositeľmi slobody. Aj z toho dôvodu ich z času na čas v dejinách postrelol osud na hranici.“

„Na Kubu ich cez hranice nepustia. Tam treba víza. Mám to overené.“

Joe si zahryzol do vnútornej strany líc. Rob, tak sa nový chlapec volal, bol jedným z tých, ktorí nezvykli sedieť v kúte. Za jeho menom mal v zátvorke poznamenané záškoláctvo.

„Uhm, ostaňme ešte chvíľu v Británii. Čo tu znamená sloboda?“

„Sloboda robiť si len to, čo chcem,“ skúsila Ruth.

„Aj keby to obmedzovalo slobodu druhých?“

„To je mi fuk. Šak v tom je práve tá sloboda!“

„K tomu sa ešte vrátíme. Sloboda a obmedzenia spolu úzko súvisia. A čo ostatní? Čo by ste chceli robiť ako prvé, keď odídete z Rosingtonu?“ vyzýval ich Joe. Bol od nich o málo starší, no od svojich zverencov sa nelíšil len priveľkým čiernym

tričkom so žltým smajlíkom korunovaným nápisom Nirvana. V zariadení pôsobil ako interný psychológ, bol mladý, veselý, plný ideálov, ktoré chovanci sediaci naokolo stratili, skôr než stihli dospieť a zaradiť sa do kruhu užitočných dospelých. Navlečení do fialových odtieňov ústavnej rovnošaty splývali do jednej veľkej modriny, ktorá sa ani časom nezmenšovala. Ich tváre sa menili, osudy sa obmieňali, ale niečo mali spoločné. Chlad? Hlad po niečom? Ešte to nevedel správne pomenovať. Snažil sa im pomôcť najviac, ako vedel, ale nie všetci o pomoc stáli. A hoci si zriadenci, vychovávatelia či sociálni pracovníci radi predstavovali, ako tie zblúdené duše napravia a vyzbroja do života, pravdou bolo, že zachrániť možno len toho, kto o záchranu zabojuje sám. Boli ich rebríkom. Sami sa museli rozhodnúť, či vynaložia námahu a vyškriabu sa nahor, zostúpia nadol, alebo to rovno zabalia a spadnú na dno priepasti zvanej život. Mali plné ústa rečí, z ktorých hovorilo sklamanie, smútok, bolesť, prehry, všetky tie pocity, ktoré sú pre život prirodzené, no ak sa ich dávkovanie vymkne z rúk, málokto nájde silu začať odznova a odvahu kráčať vpred po hrboľatej ceste plnej zákrut, slepých uličiek a zákazov vjazdu. Ak máte *-nášť* a budíte sa s výhľadom na zamrežované okná, hľadáte čo najjednoduchšiu cestu. Cestu von. *Načo sa namáhať?* Na spoločných stretnutiach sa im Joe snažil ukázať, že existujú dôvody, prečo sa oplatí vykasat si rukávy a prekonať chvíľkovú bolesť v ramenách. V uzavretej miestnosti mali dovolené oslovovať ho krstným menom. Veril, že priezviská boli len byrokratickou zbytočnosťou v snahe nastoliť medzi ním a jeho zverencami potrebnú hierarchiu. Za zavretými dverami bola dôvera oveľa dôležitejšia než hierarchia. Im už nikto nedôveroval. Aspoň tam vonku, tu chápali, že im treba dať druhú šancu. Aj tretiu. Zавše aj štvrtú. Dôveru potrebovali viac než nekonečné rady. Tu bol len Joe. Na chodbe bol pán Watson. Deckám prízvukoval, že netreba dráždiť hada bosou nohou, a aj on musí niekoho poslúchať, minimálne riaditeľa, a napočudovanie ho chápali

a jeho pravidlo bez problémov rešpektovali. Občas sa preto cítil previniť. Bol len ďalším z radu pokrytco, ktorí decká opustili niekde na ceste medzi maternicou a sfúknutím osemnástich sviečok na torte s presladeným krémom. S odstupom času nikto presne nevedel určiť, kde sa stala chyba. Tá prvá, pôvodná príčina toho zlého. Bolo to v rodine, kde sa veci riešili ručne stručne? Alebo v neschopnosti nájsť si čas prečítať im večer rozprávku? Zradila ich rodina a vlašná spoločnosť ich len dorazila? Alebo ich, naopak, až priveľmi dusili svojou podmienične bezpodmienečnou láskou a nedovolili im dýchať? Stratili sa. Režú sa, ubližujú si, odmietajú vyrásť, hladujú, hľadajú. Nový život. Dokonalý. Čistý. Jednoduchý. Preto všetko tak príšerne komplikujú. Preto tak bytostne túžia po existencii plnej farebných kulís a vášnivých citov.

„Zobrať sestrine šminky a obliecť si podprsenku,“ vykrikoval Malý Jimmi a rukami naznačil objemné prednosti, ktoré na jeho vyziabnutej hrudi chýbali.

Stoličky sa natriasali spolu s mladými telami, ktoré kypeli životom, hoci ten reálny sa odohrával niekoľko metrov ďalej od budovy plnej ukrižovaných okien, zamknutých dvier a siláckych rečí. Keď sa rehot zmenil na hihúňanie podobné štikútke, ozvala sa Hanna: „Sloboda je, keď môžeš vybehnúť na piknik s obrovským sendvičom natretým arašidovým maslom a jahodovým džemom. S veľkou kolou, s maslovými sušienkami a časákmi alebo s nejakou super knihou, nič by som nerobila, len by som jedla, pila, čítala, až kým by neprišla noc,“ hovorila pomaly, slová si vychutnávala. „A potom by ma lesná víla preniesla do postele s voňavými vankúšikmi. A napustila by som si vaňu, mala by som v nej penu a sviečky, hmmm,“ túžobne zastonala s očami ukrytými za viečkami, kde si v predstavách práve namáčala palec do horúcej vody. Ostatní súhlasne zašumeli, ilúzia praskajúcich bubliniek bola takmer dokonalá.

„Ach, áno, to by sa mi páčilo,“ súhlasil Sam a s našpúlenými perami pripomínajúcimi snehovú pusinku pridal svoju

verziu voľnosti, „a tiež môcť si otvoriť chladničku a vybrať si z nej čokoľvek! Pizzu, salámu, párky, pivo, všetko by bolo pekne poukladané vedľa seba a ja by som stál pri dverách a mama by kričala *Sam, zatvor konečne tie dvere, chladnička nie je televízor!*“ zakončil piskľavým hlasom a vzápätí sa hlučne rozosmial. Jeho mäkké tučné brucho naskakovalo ako pokazený výťah, čo ešte viac rozosmialo ostatných. Nový výbuch smiechu bol však o poznanie miernejší, skalený náhlym smútkom. Nad miestnosťou krúžila nostalgia, aby im všetkým pripomenula život, o ktorý dočasne prišli.

Joe pozorne počúval odpovede zverencov a sem-tam si niečo poznačil do zošita. Strážnik Harry sediaci za dverami si zamyslene obhrýzal nechty a natáhoval uši. Aj on mal svoje sny a túžby, myslel na to, že hoci ho nikto neukrátil o slobodu, ani jeho život nebol výletom medzi Kubou a chladničkou. Dni trávil so zlodejčkami, s narkomanmi, násilníkmi, ktorí neváhali pri hocakej hlúpej potýčke vytasiť nôž a znásilniť spolužiačku, hneď ako prišli na to, čo sa s tou trubičkou schovanou za rázporokom dá robiť, ale v jadre boli stále deťmi túžiacimi po najnovších hračkách, farebných cukríkoch a puse na dobrú noc.

„A čo ostatní? Popustite uzdu fantázii, čo by ste robili, kam by ste išli,“ vyzýval ich Joe s prehnaným entuziazmom. Potreboval, aby zabudli na smútok a prestali sa zhrýzať, chcel, aby sa pre niečo nadchli, aby pochopili, že čas, ktorý v ústave strávia, nie je len trestom, ale aj príležitosťou na rozjímanie a osobný reštart. Ešte mal ideály. Ešte veril, že sa to dá.

„Ja by som chcela ísť na rande a potom sa milovať v tráve na cintoríne,“ povedala Ruth a zmyselne sa popretáhovala. Chudé dievčenské ruky ostali visieť vo vzduchu a Ruth si (vonkoncom nie zmyselne) popotáhovala jeden po druhom všetky prsty, pukala nimi, ako keď praskoce kukurica v mikrovlnke.

„Fuj, to je nechutné!“

„Ako vieš, už si to skúsila?“

„Sa neposer...“

„Až po tebe, zlatko!“

„Držte huby!“

„Tak sa všetci upokojme,“ miernil ich Joe. „Nemusíte súhlasiť s tým, čo povie ten druhý. Veď každý z nás má iné sny, iné *keby*, stačí, ak sa budete navzájom počúvať. Rešpektovať jeden druhého. Ruth, mimochodom, sex na cintoríne sa považuje za priestupok.“

„Komu toto môže vadit?“ ohradila sa Ruth.

„Mojej babke, štetka rapavá!“ vykrikla Hanna.

„No tak, mládež, rešpekt, prosím, ešte sa všetci nevyjadрили. Pri kom sme skončili?“

Joe nerád mentoroval. Aj z tých pár skúseností vedel, že vyhrážky a krik na decká zaberali rovnako účinne ako dohovárание muche, aby vyletela von oknom.

Keď prišiel rad na Petra, neprezradil, čo si naozaj myslel. Zamrmľal, že by si vzal ruksak na plecía a kráčal by vpred, až kým by ho nohy neprestali poslúchať. A niečo o možnosti zarábiť si veľa peňazí na perfektné auto. Bol tu dlhšie než ostatní, vedel, že v skutočnosti vôbec nezáleží na tom, čo povie. Sloboda je len slovo. Slovo, ktoré ostalo zaseknuté v krku, nie a nie ho vykašľať.

Pre Petra Goleca bola sloboda skrytá za metaforu o rybej kosti zapichnutej v krku – kedysi dávno veril, že by ju stačilo odstrániť. Pod návratom k normálnemu životu hľadal možnosť vrátiť čas. To im však nemohol povedať. Vysmiali by ho. Chcel byť znovu malým chlapcom, ktorý sa tisne na gauči k mame. Vopchal by si chodidlá medzi jej nohy a cítil by teplo a mäkkosť jej stehien. Koľkokrát zaspával s dekou preloženou do valca za chrbtom a okolo nôh, v hlave mu bežal obohraný film, v ktorom sa k sebe túlili a pozerali Jurský park alebo Harryho Pottera. Odkedy ich otec opustil, bola jeho jedinou istotou. Aj tá sa časom rozplynula. Všetko sa zmenilo. Vyrás-

tol, jeho nohy sú dlhšie a chrbát širší než sú tie jej. Vedel aj to, že mama hneď gauč predala na blšáku a ak ešte existuje, zrejme je už dávno zacapkaný od prstov cudzích detí.

Hry na to, čo by bolo *keby*, ho nezaujímali. Pozornosť upieral k dátumu odchodu, ktorý sa nezadržateľne blížil. Čo sa stane potom, to bude riešiť až vtedy, keď vypadne z Rosingtonu. Čas sa krátil, a tentoraz na tom čase záležalo. *Tik-tak, tik-tak*, odíde a nikdy viac sa nevráti. *Nikdy viac!* – opakoval si donekonečna, potreboval sa ubezpečiť, že sa to stane, pretože v kútiku duše tomu nedokázal uveriť. Raz už takmer odišiel. *Lenže vtedy sa znovu všetko posralo...*

Spočiatku často premýšľal o tom, čo sa stalo a prečo sa práve on ocitol v polepšovni. Takto sprostou ústav nazývala mama, akoby tvrdý režim, studené múry, absencia čohokoľvek osobného a všadeprítomná pretváarka mohli čokoľvek polepšiť. Nedalo sa tomu vyhnúť, vždy sa našiel niekto, kto chovancov nabádal, aby premýšľali nad tým, čo urobili, že si zaslúžili to zvláštne privilégium byť zverení do opatery štátu, ktorý sa všemožne snažil využiť dane ctihodných občanov na nápravu skazenej mládeže v čo najkratšom čase. Premýšľal, kde všade mohol byť, čo všetko mohol zažiť, nebyť toho prekliateho dňa. Dňa, keď zmizol jeho anjel strážny práve v okamihu, keď ho potreboval najviac. Zláhla sa po ňom zem. Možno žiaden neexistuje. Tak ako ten hore. Áno, presne ten! Ak by existoval, nemohol by dopustiť... Alebo mohol?

Voľakedy si predstavoval, že sa muselo stať niečo veľké, nevysvetliteľné, magické alebo niečo celkom obyčajné, malicherné, všedné. Možno Mu zabehlo, hovoril si. Čo ak práve vtedy, čo ak, áno, presne v tom okamihu jedol Všemohúci rybu a v krku mu ostala zapichnutá tenká ostrá kosť a začal sa dusiť? Nie, to nebolo vtedy, kosť zapichnutá v krku vôbec nie je malicherná. Ak sa dusil rybou kosťou, určite padala atómová bomba alebo dvojičky alebo niečo podobné. Keď sa prihodila tá vec s Borisom, niečo sa muselo stať. Ale čo?

Čo ak mu zabehla slina? To sa predsa stáva! Chcel niečo povedať. Nič dôležité. Niečo ako – Na zdravie! Alebo – Nech sa páči! Alebo – Niet za čo.

Komu? To nebolo dôležité. A možno aj bolo, ale duch či hmota, veď je to jedno. Takže vtedy Mu zabehla slina, začal kašľať, nemohol prestať, oči mu zaliali slzy a nemohol lapiť dych. Nebál sa, veď je Všemohúci, ale bolo to tak trochu trápne. Aj keď sa nikto nepozeral, dosť trápne, lebo to mohlo značiť, že je pahlný, dýcha prirýchlo, odpovedá prirýchlo, koná prirýchlo, ergo bez uváženia a nič z toho predsa nebola pravda. *Len mu zabehla slina, preboha!*

A vtedy ho stratil zo zretela. A vtedy Peter stratil Borisa. Aj slobodu, lásku, rodinu, pocit bezpečia. Všetko sa stratilo.

Žiadna slina. Určite to bola rybia kosť. Dlhá a ostrá. Pre Petra to nebolo nič menšie. Nemohlo byť. Inak sa to nedalo pochopiť.

A potom to prišlo. Deň, ktorý si v kalendári zakrúžkoval hrubou červenou fixkou. Iba v mysli. Skutočný kalendár nemal. Jeden visel v jedálni a ďalší v triede, každý obsahoval iný druh umeleckého vyjadrenia obyvateľov Rosingtonu. Peter z toho svojho odstrihával deň čo deň nikdy sa nekončiaci povraz, celého ho zväzoval. Ráno sa prebudil, ospalo si pretrel oči, ponatriasal podušku. V rozštvrtenej okennej tabuli zazrel hmlistý odraz svojej hlavy, narýchlo si prešiel rukou po vystrihaných vlasoch, vyzrel von na oblohu posiatu nízkymi sivými oblakmi a stoicky im kývol hlavou. Tak ako inokedy. Žazíval, povystieral si ruky na všetky svetové strany. Urobil niekoľko drepev. A zopár klikov. Prezliekol sa a pustiellal. Ako každé ráno.

Niečo sa predsa len zmenilo – s dojemným rozochvením bránice si uvedomil, že viac nemá čo strihať, povraz sa rozplynul. Premkol ho nečakaný príval šťastia, prsty mu nepokojne poskakovali po spánkoch, sústredene vydýchol a všetky tie nové, slobodou voňajúce pocity vrátil späť do útrov svojho

tela, opatrne ich zazátkoval, nedovolil hrdlu, aby nadšene vykričlo, až kým sa za ním nezavrie brána. *Opatrnosti nikdy nie je nazvyš.*

Všetko sa zbehlo tak rýchlo. V Rosingtone sa nikto nikdy s nikým nelúčil. Pre istotu. Boli takí, čo sa vracali. Dvakrát, trikrát, prilietali pravidelne ani sťahovavé vtáky. Podaktorí aj častejšie. Len Johnson, zástupca riaditeľa ústavu, podal Petrovi ruku a cez spuchnuté líce podotkol, že nie je z tých, čo by si potrpeli na prednášky či hlboké mottá o začiatku novej etapy. Zasušlal niečo o šťastnom živote a pridal obligátne prianie, aby sa viackrát nestretli. Usmial sa, ale bol to neosobný úsmev, skrivený bolesťou, na ospravedlnenie dodal, že sa ponáhľa k zubárovi. Peter mu nebol o nič bližší než ktorýkoľvek iný chlapec v Rosingtone. Bol jedným z mnohých v prístave pre nikdy sa nekončiaci príliv zlomených duší.

Elektrický zámok tíško zacvakol. Medzi Petrom a jeho minulosťou stála dvaapolmetrová železná brána. Mohol sa rozbehnúť na protihľú lúku, ktorej sviežosť priam lákala, aby sa na ňu zvalil, mohol sa otočiť a ukázať všetkým otrčený prostredník, zakričať niečo nechutne múdre alebo profánne vulgárne, ale neurobil to. Ostal pokojne stáť a pomalými nádychmi nasával pach mokrej zeme, hustú ťažobu tlakovej níže, čoraz mocnejší pocit voľnosti. Aj napriek opatrnosti pohybov sa mu krútila hlava.

Pocit šťastia dlho nevydržal. Ako lacný sprej, ktorý vás ovalí svojou intenzitou, po chvíli ucítite starý známy smrad spoteného podpazušia, nezmizol, len sa na chvíľu skryl za omamne svieže tóny mandarínky a sladkú arómu vanilky extrahovanej z análnych žliaz bobra. Striaslo ho. Sociálny kurátor trpezlivo čakal pri otvorených dverách taxíka. Peter sledoval líniu elegantných tují lemujúcich cestu oproti ústavu, mal pocit, že ich vidí prvýkrát v živote, a premkla ho nepochopiteľná túžba zapamätať si ich. Až doteraz zo všetkého najviac túžil na všetko

a všetkých zabudnúť. Vysoko nad ich štíhlymi korunami krúžil krdeľ vtákov, na tú diaľku nevedel rozoznať, či sú to vrany, alebo drobné červienky. Lietali tam a späť, akoby sa nevedeli rozhodnúť, kam ísť. A či vôbec. Možno by mali zostať. Z výšky sú všetky miesta lákavé, až pri pohľade zblízka sa odhalia kazy krásy.

Jedine v tom mal Peter jasno, on nezostane ani o deň dlhšie. Ani len o minútu. Rýchlo nasadol do auta, akoby sa bál, že si tú svoju istotu rozmyslí. Kurátor vyzvedal, ako prebehla rozlúčka. Peter miesto odpovede zabuchol dvere. Žiadne dovidenia, žiadne zbohom, ten svet prestal existovať. Čakal na neho nový svet. Aleluja, znovu objaví Ameriku! Od vzrušenia sa mu zodvihol žalúdok, mal čo robiť, aby v sebe udržal raňajky. Naoko možno pôsobil pevne ako skala, vnútri však zvetrával na milióny drobných častíc, ktoré držali pokope len vďaka zvláštnym fyzikálnym či skôr metafyzickým javom. V schránke potiahnutej kožou, zošitej vlásočnicami, z myocytov, z večne sa po niečom natáhujúcich svalov, v panike lietala duša, odrazu taká ľahká, až sa bál otvoriť ústa, aby nevyletela. Pocítil vďačnosť k štyrom stenám taxíka a k bezpečnostnému pásu, ktorý ho pevne obopínal. Zo spätného zrkadla sa na neho usmievala kurátorova tvár.

„Pripravený?“

„Nemáte ľahšiu otázku?“

Obaja sa silene zasmiali. Taxikár naštartoval. Zvyšok cesty na letisko ubiehal v mrmlavom džavotaní motora prerušovanom hláseniami dispečerky a záplavou notifikácií z kurátorovho pípajúceho telefónu.

Návraty v čase

Londýn, júl 2019

Let do Viedne meškal takmer dve hodiny. Aj napriek vyčkávaniu na priaznivejšie poveternostné podmienky vietor celkom neustal. Peter sedel v rade za krídlami, pozorne vnímal ich chvenie, zdali sa mu unavené nekonečným bojom s protichodnými prúdmi. Poryvy prichádzali náhle, vetrisko ťahalo lietadlo za nos ako neposlušného chlapca. V jednom momente sa stroj prepadol o niekoľko metrov k zemi. Žena sediaca oproti cez uličku vydesene vykričla: „Panebože, panebože, zmiluj sa!“ Jej tvár sa skryla za papierovým vrecúškom a to sa v pravidelných intervaloch nafukovalo a sľasínalo.

Peter sa nahol ponad prázdne sedadlá doľava, aby telom ako-tak vyrovnal sklon lietadla a aby mal lepší výhľad na ženu vystrašenú tvár. Tá bázeň ho podivne uchvacovala. Kožené sedadlo pod jeho zadkom zavrzgalo a pritiahlo jej pozornosť. Očami sa zapichla do Petra, akoby z jeho pohľadu chcela vyčítať vlastnú budúcnosť. Neisto mrkol na dno papierového pohárika, ktorý zvieral v ruke, ale kávová usadenina si tajomstvá nechávala pre seba. Pokrčil plecami a vrátil žene pohľad ako výzvu. Bola na rade. Mala malé tmavé oči, blízko pri sebe, ale strach jej rozťahol zreničky až tak, že ich nebolo možné oddeliť od dúhovky, a keď prižmúril oči, zazdalo sa mu, že sa zliali do jednej veľkej čiernej bodky na koreni ženinho nosa a nadobudli tvar obráteného výkričníka. *Memento mori. Nie, to jej predsa nemôže povedať!* Zmohol sa na chabý úsmev. Na povytiahnutom oblúčku úzkeho nakresleného obočia pochopil, že ju nepresvedčil, čakala viac. Možno uistenie, že všetko

bude v poriadku, lebo ak príde k najhoršiemu, vstane, napne svaly a lietadlo preniesie na pleciach bezpečne k zemi. Nebola jediná, koho sklamal. Najradšej by vstal a zakričal jej do tváre: *Postavte sa do radu, sťažujte sa jeden po druhom!*, ale po prvé nezvykol kričať a po druhé nemal chuť nadväzovať konverzáciu s cudzím človekom. S akýmkoľvek človekom. Pochopila. Odvrátila sa, rozochvenými prstami poskladala vrecúško do obdĺžnika a vrátila ho späť za sieťku na chrbte sedadla, ktoré mala pred sebou.

Vtom sa brucho lietadla opäť zatriaslo. Hlavou mu prebleslo, že teraz to vzdá, nenájde silu vzdorovať vetru a namieri si to priamo k zemi. Suche od prachu kostí, mokrej od slz, kde každý krok je krokom bližšie k smrti. Premýšľal nad tým, či aj ostatní pasažieri práve uvažujú o smrti. Či si uvedomujú, že celý život kráčajú po smrti, po predchádzajúcich životoch, z ktorých už odhnilo mäso a kosti sa premenili na prach. Boli všade, nielen na cintorínoch. Boli ich plné lesy, polia, rieky, boli hlboko v pôde pod domami ľudí, pod psími búdami, navyky odtláčené v skalách. Myslel na zástupy tých, ktorí tu boli pred ním. Ich obličaje poriadne nevidel. Anonymné tváre boli beztak nepodstatné, sústredil sa na vlnenie končatín, neisté kroky tiahnuce vpred v rytme *staccata*, chvejúce sa predĺžené tiene. Bol v strehu, čakal, že ktorýsi z nich vykročí priamo k nemu, natiahne ruku a schmatne ho, zhltnie ho ako jednohubku. Vždy ho zaujímalo, čo bude potom. Breh života a smrti sa však dal prekročiť iba raz, cesta späť nejestvovala. Tým jediným si bol naozaj istý. Na smrť istý.

Sociálny kurátor vysadil Petra na letisku dve hodiny pred plánovaným odletom. Poprial mu šťastie. Podali si ruky, chlapsky, pevne.

„Neposer to, Golec! Počúvaš ma? Slúbil si mi to!“ Potľapkal ho po pleci ako starého známeho a povzbudzujúco sa na neho usmial. Už si povedali všetko, čo si povedať mali. Golec bol len

ďalšou položkou v nekonečnom zozname vecí, ktoré mal v ten deň vybaviť, a tak trochu dúfal, že ho už nikdy v živote neuvidí. Keď hlava s čelom zbrázdzeným vekom zmizla za oknom taxíka, Peter si vydýchol. Otočil sa a prešiel cez automatické sklenené dvere priamo do útrob chladne vysvietenej urbanistickej budovy londýnskeho letiska. Odrazu sa ho zmocnil nedefinovateľný smútok, ktorý tak rád sprevádza konce. Rozbúchalo sa mu srdce, zaplavili ho pochybnosti. Ešte by sa mohol vrátiť! *Zavolá kurátorovi a...* Nádych, raz, dva, tri, štyri, päť, výdych, raz, dva, tri, štyri, päť, nádych, zadržal dych a vydýchol, až keď pocítil, že sa mu pulz vracia do normálu.

Myšlienky na návrat sa rozpustili v záplave nových vnemov. Do nosa mu udrela pestrá zmes parfumov, spotených tiel a výparov z okolitých bistier. Stál a pozoroval ľudí, ťahali objemnú batožinu, presúvali kufre a tašky z ruky do ruky, z bodu A do bodu B. Peter nemal veľa vecí, ktoré by si chcel preniesť do nového života, o to mocnejšie stískal poloprázdnú čiernu igelitku. Zdalo sa mu, že všetci vedia, kam majú ísť. Všetci okrem neho. Od jeho posledného letu ubehlo mnoho rokov. Koľko? Napadlo mu, že to možno ani nebol on. Veď ten chlapec už dávno neexistoval. Rozplynul sa ako ľahučké biele oblaky na oblohe, stačilo zapísať, kýchnuť si, trošku studeného vzduchu z klimatizácie a chiméra chlapčata pevne držiaceho maminu ruku zmizla. Spotené dlane ho svrbeli. Pošúchal ich o látku obopínajúcu úzke stehná. Džínsy mu boli prikrátke. Zohol sa a lem nohavíc dvakrát zroloval. Po očku sledoval ľudí, ktorí okolo neho prešli bez záujmu. Nebol tam nik, kto by mu povedal, že vyrolované oblečenie je proti pravidlám. Tvár sa mu razom rozjasnila, pousmial sa nad vlastnými obavami.

Teóriu ovládal, stačilo prejsť kontrolami a nasadnúť do správneho lietadla. Znelo to jednoducho, no obrovský otvorený priestor v ňom vyvolával úzkosť. Bol zvyknutý na poriadok, systém, riadené ticho, rušili ho neznáme zvuky, jazyky, cudzie tváre, ostré svetlá, ťažko sa mu dýchalo. Nádych, raz, dva...

výdych, nádych, napadlo mu, že ak nenájde nejaký systém, škatulky, do ktorých by mohol podivný chaotický svet roztriediť, zblázni sa a naveky zostane uväznený v novodobom Babylo-
ne. Jeho pozornosť pritiahla veľká tabuľa, pod ktorou postával hlúchik školákov s rovnakými červenými šiltovkami. Barcelona, Paríž, Frankfurt, Ankara... Viedeň bola takmer na konci tabule informujúcej o plánovaných odletoch. Pohol sa vpred k zamestnancovi letiska, kam, ako si všimol, smerovali cestujúci s dokladmi v ruke. Pred uniformami mal rešpekt. Táto však nezbudzovala strach. Mladík bol len o niečo starší než Peter, opieral sa o úzky mobilný pult, rozdával úsmevy, nadväzoval s neznámymi očný kontakt, nesprával sa povýšenecky. Keď Peter prišiel na rad, otrčil pred muža palubný lístok a preukaz s fotkou spred pár rokov, tak ako to videl u ostatných. Sústredil sa na mladíkovu menovku pripnutú na chlopni saka. Jonathan. Nevedel, aké mal Jonathan oči. Možno zelené, ladili by s jeho uniformou. Nezodvihol pohľad, neopätoval mu úsmev. Neodvážil sa. Ak by sa im stretli oči – „*Stačí iskra a zhorí celý les,*“ hovorieval Wojciech.

„Šťastnú cestu,“ poprial mu Jonathan.

Peter neodpovedal, kráčal čo najrýchlejšie vpred. Ďalšia uniforma ho upozornila, aby sa vyzul a igelitku položil na pohyblivý pás. „Aj opasok,“ zdôraznila zavalitá žena. V jej guľatej tvári svietili veľké oči, ktorými si ho prísne premeriavala. Sklopil zrak, hoci nemal čo ukrývať. Prešiel cez detektor kovov. Senzory mlčali. Uľavilo sa mu. Iba na chvíľu, iná uniforma si ho privolala mávnutím ruky. Narýchlo sa obul, schmatol opasok a nasledoval muža s hustými prešedivenými fúzmi, ktorý z jeho igelitky rukou v modrej gumovej rukavici vytiahol poloprázdnu plastovú fľašu s vodou.

„Vaša?“

„Áno, pane!“ cítil sa pri tom priznaní čudne previnilo.

„O pár metrov ďalej je automat, tam si môžete kúpiť vodu,“ odrecitoval chlapík so silným indickým prízvukom a Petrovu

fľašku odhodil do širokého kontajnera. Viac mu nevenoval pozornosť.

Peter túžil čo najrýchlejšie zmiznúť od záplavy rovnakých polyesterových košiel a gumených rukavíc. Svižným krokom prechádzal okolo vysvietených obchodov, popri drahých lesklých kufroch, žiarivých šatkách a pestrofarebných peňaženkách, zastavila ho až vôňa kávy. Voňala tak prenikavo, že okamžite siahol do vrečka nohavíc a vytiahol zopár drobných. Spokojne sa usmial na kovovú podobizeň kráľovnej. *Už len pár hodín nás delí od doživotnej rozlúčky, vaše veličenstvo, a nie, nebudete mi chýbať.*

S malou šálkou si sadol k okrúhlemu stolíku, odkiaľ mal dobrý výhľad na blikajúci displej s informáciami o odletoch. Let do Viedne čupel v spodnej časti obrazovky. Napokon sa svet až tak veľmi nezmenil. Mal čas. Mal more času. Pohodlne si vystrel nohy a odpil si z kávy. Intenzívna chuť ho príjemne pohladila, nedala sa porovnať s rozriedenou brečkou, ktorú servirovali v ústave. Vtom si spomenul na predsavzatie, ktoré si dal pri odchode. Po chvíľke prehrabávania skromného obsahu igelitky vytiahol podlhovastú mušľu. Chvíľu si ju prezeral, potreboval sa ubezpečiť, že to, čo plánuje urobiť, je v poriadku. Nebude cesty späť. Nežne ju pohladil a bez ďalšieho otáľania mušľu zastrčil k červenej plastovej ruži zastoknutej v štíhlej vázičke stojacej uprostred stola. Chvíľu sa hral s vyblednutými lístkami, až ruža a mušľa splynuli, akoby k sebe patrili odjakživa. Cítil, ako sa ho zmocňuje pocit ľahkosti. Takmer zabudol, aký je to pocit. Zato tváre ostatných ľudí obopínala úzkosť. Viacerí sa zhrčili pri okne, kde s napätím sledovali neisté pristávanie lietadla. Petra viac než poskakujúce lietadlo zaujali dažďové kvapky, ktoré nelútostne bičovali vysoké okná presvetľujúce chodbu. Aj cez ich hrubé sklá bolo počuť dunivé hrmenie. Zatiahnutú oblohu preťal rozkonárený blesk. Nieкто tam hore ho varoval. Mokrou morzeovkou vyťukával na sklo stresový signál. *Klop-*

-klop, si náš, klop-klop, náš, neodchádzaj, klop-klop, vráť sa! Peter zavrtel hlavou, už sa predsa rozhodol, do Kingsrow sa nevráti. *Nikdy!* Aby prekryl trpkú chuť smútku, jazykom vysal poslednú horkú kvapku kávy.

Čierna obrazovka zablikala. Hlboko posadený hlas valiaci sa zo všadeprítomných reproduktorov informoval o meškaní letov. Chodba nespokojne zašumela. Dieťa sediace v kočíku zaparkovanom pri vedľajšom stole sa pustilo do plaču. Peter po očku sledoval, ako si ho mladá žena posadila na kolená a strčila mu do úst cumlík s obrázkom autíčka. Rukou si prehrabla vlasy, pričom odhalila strieborné kruhové náušnice, ktoré veselo zacinkali. Peter stuhol. Dieťa sa po nich načiahlo. Žena bolestivo zasyčala, nasilu otvorila drobnú pästičku. Dieťa vyplulo cumeľ a opäť sa pustilo do plaču. Žena sa nemotorne skláňala k zemi, dieťa sa mykalo, cumeľ nie a nie dočiahnuť, kruhové náušnice cinkali, priam kričali o pozornosť. Neľakal sa búrok, tie prehrmia, oveľa viac sa bál spomienok. Budúcnosť pred ním ležala ako nepopísaný papier a Petra odrazu prepadol strach, že ho nebude vedieť zaplniť, alebo mu ho niekto potiahne a prepíše jeho predstavy, tak ako naposledy. Určite na niečo zabudol, niečo nedomyslel, veď ani netušil, na čo všetko by sa mal pripraviť. Koľko len rád a cvičení sa mu dostalo v Rosingtone. Akoby bol život krížovkou s vopred premyslenou tajničkou, ku ktorej sa skôr či neskôr každý dopracuje. Uchechtol sa, veď áno, na všetkých čaká to isté. *Uvedomovali si to? Výchovní poradcovia, terapeuti, učitelia aj všetci naokolo, vedia o tom? V mysli si vybavoval spomienky na slová, prednášky, ktoré medzi chladnými neosobnými múrmi odzneli, bol si istý, že slovo smrť v nich ani raz nezaznelo. Smrť bola tabu. Obzvlášť v Petrovej prítomnosti.*

Boris. *Cink-cink.*

Alison. *Cink-cink.*

Prekliate náušnice! Schytil do ruky kávovú lyžičku a rytmicky ňou ťukal o prázdnu šálku. Vlastné myšlienky nebolo

ľahké prehlušiť. Ak chce začať nanovo, musí zabudnúť! Musí zabudnúť na nich aj na všetko ostatné. Existuje len jeden smer, cesta vpred.

Let trval prídlho. Alebo príliš krátko, nevedel sa rozhodnúť. Až doteraz všetko jeho úsilie smerovalo k tomuto dňu. Nepremýšľal nad tým, čo sa stane, až lietadlo dosadne a on bude musieť vystúpiť a začať odznova. Dľaňami si počúchal tvár. Bola hladká a studená. Celkom ako maska. V nasledujúcich dňoch sa mu môže hodiť, opatrnosti nikdy nie je dost. *Obzvlášť v kruhu rodiny.* Nechcel ich ľútosť. Nepotreboval nikoho ľútosť. Túžil len po tom, aby mu minulosť nedýchala na krk pri každom pootočení hlavou.

Z úvah ho opäť vyrušila žena sediacca cez uličku. Jej prerývané dýchanie neladilo s pravidelným vrčaním motora. Líca mala brunátne a jednu ruku si držala na hrudi. Žmolila v nej balíček vreckoviek. Zdalo sa mu, že sa trasie, ale s istotou to nemohol tvrdiť, aj lietadlo bojovalo so zimnicou. Váhal, inštinkt mu velil nestarať sa do druhých. Lietadlo dostalo záchvat kašľa. Peter sklonil hlavu a rukami sa zaprel o sedadlo pred sebou. Ponad lakeť sledoval, ako žena zdrapila za ruku chlapca sediaceho po jej boku. Ústa aj oči stiahla do pevných čiar. Chlapec mohol mať trinásť, určite nie viac ako pätnásť rokov, nad hornou perou mu svietilo čierne páperie, ktoré kontrastovalo s jeho bledou tvárou. Nehýbal sa. Možno mal strach, že ak pohne hlavou, čo ako nebadane, jej váha vychýli lietadlo z vytyčenej osi a ono sa opäť prepadne. Peter pootočil hlavou a naozaj, lietadlo sa poslušne naklonilo. Rýchlo sa vystrel. Lietadlo poskočilo. Kabínou sa niesol pridusený vzlykot. Zavrel oči. Predstavoval si kamenné tváre ostrieľaných pasažierov v dobre sediacych tmavých oblekoch, ako pokojne listovali novinami a v duchu si chystali odpovede na nikdy sa nekončiaci prúd emailov a telefonátov. Uvedomovali si, že prítomnosť nemajú pod kontrolou, a predsa nepanikárili, ne-

dobýjali sa do pilotnej kabíny, verili. Všetci veria, že keď si večer ľahnú spať, ráno sa zobudia. Veď áno, je jednoduché veriť v dobro, v priaznivý osud. *Kým vás nesklame.* To poznanie ho dobre naladilo. Keď nič neočakávate, nemôže vás sklamať ani len osud. O vlastnej vôli mal pochybnosti už dávno. Človek nemá vlastnú vôľu. Nemôže si vybrať ani len to, či a kedy sa narodí. *O čo to ľudstvo vlastne bojuje, o aké práva?* Plač. Det-ský plač. Prichádzal z predných radov. Silnel. Peter sa snažil odhadnúť vek a pohlavie dieťaťa. No ženy aj muži plačú do istého veku rovnako. Až neskôr sa to zmení. V reprodukto-roch nad jeho hlavou zašumelo. Hlas letušky bol posadený nezvyčajne nízko, vyzývala cestujúcich, aby sa pripravili na pristávanie. Rozrušený nárek ustal. Stroj sa ponoril do bielej ničoty, do nekonečnej prázdnoty tvorenej chumáčmi čoho-si mäkkého, čo si ho tajomnou silou pohadzovalo z boka na bok. Peter sa nahol k okienku a vtedy sa uprostred našucho-renej hmloviny zjavila rýchlo sa približujúca futbalová lopta. Peter uhol. Lietadlo sa opäť myklo, ako keby ho uštipla osa.

„Prihraj! Boris, vedľa teba, nie, vľavo!“ Boris ani na chvíľočku nezaváha, bokom pravej nohy šikovne odkopáva loptu smerom, odkiaľ prichádza kamarátov hlas. Len čo Petrovi na tenisike pri-stane ošúchaná čiernobiela lopta, pohotovo ju odráža. Všetci to vidia, vstávajú a nadšene kričia: *Góóóólllllllllll!* Boris vyskočí na Pet-
ra, ten váhu jeho tela neustojí a obaja padajú do trávy. V Borisovej tvári žiaria veľké zuby, z jedného mu kúsok chýba.

„Kamoško, videl si to? Fakt bomba!“ Boris na zemi od ra-dosti kope nohami do vzduchu.

Peter leží na tráve vedľa neho, vyškiera sa od ucha po ucho. Priateľsky ho štuchne: „Dikes za prihrávku. Toto už neotočia!“ kričí a hlas mu pritom máličko preskočí.

Peter sa nemýlil. Ich tím vyhral vďaka Borisovej prihrávke a jeho strele o dva góly. Bol to ich posledný spoločný futba-lový zápas.

Spomienky sa pred ním vynárajú ako zle postrihovaný film. Na pozadí bielych oblakov vidí celkom jasne obraz chlapca. Má oblečené modré tričko s bielym nápisom *Vítaz berie všetko*. Jeho oblúbené. Vychádza z prístreška za domom a nad hlavou víťazoslávne nesie skejtbord. Boris uznanlivo zapíska.

„Cool! Martinov?“

Petrovu tvár lízne tieň bolesti. Pokrúti hlavou, s naučeným sebazaprením odoženie smútok, s prehnanou veselosťou hádže skejtbord na zem a hneď sa naň postaví.

„Otcov. Treba ho poriadne prevetrať!“

„Fakt? Wow, môžem si ho požičať?“

„Jasnačka.“

Ani jeden sa nenamáha s olejovaním dlho nepoužívaných koliesok. Trpezlivo skúšajú svoju obratnosť, pár začiatočníckych neúspechov ich neodradí. Vzdialia sa, dolu briežkom Boris nabera rýchlость, smeje sa, Peter vidí, ako mu na nose poskakujú okuliare, ako stráca rovnováhu a náraz do obruby chodníka znenazdajky mení jazdnú dráhu. Odrazu je všade veľa krvi a krikú.

Petrova mama skúseným pohľadom analyzuje škody. Nenadáva, prvá pomoc má prednosť pred prednáškou o bezpečnosti. Šálka horúceho kakaa zaháňa všetky problémy sveta vrátane nepríjemného štípania jódovej tinktúry a obáv, čo povie Borisov otec na rozbité okuliare.

Na druhý deň Boris v škole pyšne predvádza obviazané zápästia, oškreté lakte aj odštiepený zub. Na otázky, či to bolelo, hrdinsky krúti hlavou. Peter ani len nemukne o sopľoch a slzách, ktoré po uschnutí zanechali na kamarátovej tvári biele šmuhy. Bez reptania mu prepisuje poznámky do zošita. Cíti sa spoluzodpovedný za jeho zranenia, skejtbord bol predsa jeho nápad.

Chvíľu mu trvalo, kým si zvykol na Borisov naštrbený úsmev a nový hranatý rám okuliarov, ktorý si zvolil podľa svojho veľkého vzoru, Baracka Obamu.

Peter sa dychtivo naklonil k oválnemu okienku, v ktorom sa zaleskli známe okuliare. Bolo toho toľko, čo chcel Borisovi povedať! Videlo sa mu, že okrúhla tvár sa na neho povzbudzujúco usmiala. Namáhavo preglgol, aby zahnal šteklenie, ktoré mu dráždilo hrdlo, a rýchlym žmurkaním potlačil slzy, ktoré sa mu rodili v kútikoch očí. Oblaky zredli, Borisova tvár sa rozplynula rovnako rýchlo, ako sa objavila. Nahradili ju dažďové kvapky, ktoré kreslili na okienku neuchopiteľné obrazy. Sledoval ich pohyby prstom, chcel ich zastaviť, poprieť pravidlá gravitácie. „Dážď, dážď, choď preč len, vráť sa, ale v iný deň,“ jeho ústa mimovoľne odriekali detskú veršovanku, ktorú zvykol pred rokmi do omrzenia opakovať vždy, keď mu dážď narušil plány. Vtedy ešte veril, že stačí chcieť a môže zmeniť svet.

Oblaky vypluli lietadlo zo svojho zovretia a nad poľami sa svojimi jasnými farbami vystatovala dúha. Krajina tam dole Petrovi pripomínala strakatú prikrývku – žlté polia a zvlnené lesy rozseknuté cestami boli poľfkvané škvrnami nepravidelných tvarov, z ktorých sa postupne vynárali domy, vysoké priemyselné budovy, rýchlo sa pohybujúce bodky sa menili na autá. Čoskoro sa lietadlo dotkne zeme. Telom mu prebehla triaška, nebol si istý, či to bola príjemná nedečkavosť, alebo obava z toho, ako dopadne stretnutie s blízkymi. Snažil sa vybaviť si ich tváre, ale z pamäti doloval len nepodstatné detaily: mamine pierkové náušnice, Martinovo tričko s ružovým nápisom Pink Floyd, starkej zadúšajúci smiech, dedovu ruku s chýbajúcim článkom na konci malíčka, o ktorý ho v detstve pripravil zajac. Ich oči, nosy a ústa sa mu plietli ako obrazce v kaleidoskope. Voľakedy jeden mal. Darček od Borisa k desiatym narodeninám. Alebo k jedenástym? Zmizol v nenávratne, v pažravej minulosti, ktorá ho postupne obrala o všetko, čo mu bolo drahé. Na dlani zacítil známe svrbenie. Končeky vlasov, pevné, tvrdé. Petrovi sa zdalo, že vzduch v kabíne citelne zredol a priestor sa zmenšil.

Kamoško, teraz nie! Vzdychol si namrzene a páliacu dlaň šúchal o plastovú opierku sedadla. Zatvoril oči, nútil ich, aby si vybavili iné obrazy, iné pocity. No hoci sa úporne snažil presmerovať tok svojich myšlienok, zovšadiaľ na neho vyskakovala Borisova tvár.

Kamoško, teraz nie, kamoško, teraz nie, ka-moš-ko. Kedy sa ti to hodí? Zisťoval uštipačný hlas. Lietadlo sa zachvelo, Borisova tvár sa zmenila na veľkú čiernu machuľu.

„Boris je tiež náš, však, mama,“ počuje vlastný hlas. Sedí za stolom v kuchyni zaliatej žltým svetlom. Mama si odpije z parrickej sa kávy v červenej bodkovanej šálke a bez váhania súhlasí. Boris má ústa zapchaté buchtou, na nose mu svieti fliačik z práškoveho cukru, aj cez vyduté líca poznať, že sa usmieva. Peter vstáva a prináša z plechu dve buchty. Cukrová posýпка sa už stihla roztopiť.

„Nejedzte tak rýchlo, z teplých koláčov vás budú bolieť bruchá.“

„Madam, to je nejlepší koláč, aký som kedy jedol.“

Peter sa k Borisovi nakloní a pocápe ho po tvrdej hrive: „Nelíškej sa jej, dobre?“

„Aké líškanie? Už viem ako chutí nebo!“

Mama žiari spokojnosťou. Vstane a chlapcom priloží po buchte, štedro ich pokryje ďalšou vrstvou sladkého závoja.

„Madam, vy ste anjell!“

Peter prevracia oči. Chce niečo poznamenať, ale mama málokedy vyzerá šťastne, a tak si radšej odhryzne z buchty.

Lietadlo sa dotklo zeme a po namáhavom brzdení smerovalo na vyhradené parkovacie miesto. Rozpačitý potlesk umlčal hlas z reproduktorov. Pani sediacca cez uličku namáhavo vstala, tenká línia pier sa rozpustila v úsmeve prezrádzajúcom úľavu. Peter k nej vystrčil palec, aj jeho sa zmocňovala radosť, eufória. Medzi ním a Kingsrow ležalo viac než 1 500 kilometrov. *Stačí*

to? Je to dosť na to, aby zabudol? *Dá sa vôbec zabudnúť?* Keď vystúpi z lietadla, začne odznova! *Dá sa začať odznova?* Veľa vecí sa zmenilo, on sám sa zmenil, zbytočne by si nahováral, že všetko bude také ako predtým. Nenáhlil sa, vystupoval medzi poslednými. Na pristavených schodíkoch na chvíľu zastal. Cez oblohu posiatu sivými mrakmi sa predierali lúče slnka. Z tmy do svetla. Potlačil nutkanie zamávať nebu. Hoci ho slnko nútilo prižmúriť oči, snažil sa pohľadom obsiahnuť celú šírku letiska. Čiasi neviditeľná ruka prestrihla okraj vákuového balenia a konečne sa mohol nadýchnuť z plných pľúc. Zaplavil ho pocit neuveriteľnej ľahkosti a vďačnosti – za svieži vzduch páchnuci dažďom, kerozínom a nejasným príslubom lepších dní –, tak predsa vonia sloboda. Novými cestami, otvoreným svetom.

Vietor ho postrčil, stratil rovnováhu, v poslednej chvíli sa stihol zachytiť úzkeho zábradlia. Nie, to nebol vietor, búrka sa skončila. V skutočnosti do neho vrazil široký muž v dlhom sivom plášti. „*Entschuldigung, entschuldigung,*“ chrčal a naďalej sa do Petrovho chrbta navážal koženým kufříkom. Peter si k hrudi pritlačil igelitku, zbehol zo zostávajúcich schodíkov a nastúpil do pristaveného autobusu. Chlapík zastal pred autobusom, z náprsného vrecka si vytiahol cigaretu, zapálil ju a rýchlo si z nej potiahol. Motor autobusu zapriadol. K mužovi pribehol pracovník letiska a rázne ho upozornil na zákaz fajčenia, no ten si ešte trikrát potiahol, až potom cigaretu odhodil na zem a ohorok odkopol smerom k lietadlu. S blaženým výrazom na tvári nastúpil do autobusu a ten sa konečne pohol.

Väčšina cestujúcich hľadela pred seba, na tvárach sa im zračila únava, úľava, že konečne stoja nohami pevne na zemi, v rukách zvierali rúčky príručných kufříkov, cestovných tašiek, mobilné telefóny. Peter nemal ani jedno. S prázdny pohľadom hľadel cez vyleštené okná na betónovú krajinu. Slnko sa skrylo za oblaky. Opäť ho premkol známy pocit, túžba splynúť s davom, rozplynúť sa v priestore, v čase. No cesta bola prikrátka, aby sa hmota stihla transformovať.

Mám sen

Kingsrow, jún 2015

Nicolsonovci sa presťahovali do Kingsrow len nedávno. Boli to cestovatelia, hrdí kočovní Cigáni. Nomádov ako oni bolo v krajine mnoho, lenže aj tí Kingsrow zďaleka obchádzali. Daisy Nicolsonová nevynechala ani jednu príležitosť, aby sa pred novými spolužiakmi pochválila, kde všade jej rodina a rozvetvené príbuzenstvo žili. S obľubou tvrdila, že Kingsrow je pre jej rodinu len prechodná zastávka, experiment, o ktorom raz napíše, jej meno bude svietiť na obálkach kníh vystavených na pulloch vo všetkých kníhkupectvách v krajine, a kým sa tak stane, nadchýnala poslucháčov dramatickými opismi miest a udalostí zo svojho dovtedajšieho života. Rozprávky *à la* Tisíc a jedna noc rada zakončovala farbistými vyhláseniami typu: „Kingsrow je zasratá diera, kde sa ani len mačky netúlajú, ale sedia poslušne v kuchyni, miestni ľudia sa nevedia baviť a najväčším vzrušením dospievajúcej mládeže je nová epizóda Susedov a učiteľkina migréna.“ Vlastne sa s ňou nedalo nesúhlasiť. Mala dar vycítiť, čo chce obecenstvo počuť, bohatú slovnú zásobu, potrebný dramatický prejav, ovládala tajomstvo používania páuz, ktoré zvyšovali tajomnosť reči, a nebála sa nahlas povedať to, čo si ostatní iba mysleli.

Lenže v opise čarovných mestečiek, hoci to neuvádza žiadna turistická príručka, je aj to, že v nich každý strká nos do života toho druhého, chcene či nechcene. Mestečko Kingsrow bolo príliš malé na to, aby sa v ňom dalo čokoľvek utajiť. Preto netrvalo dlho a všetci vedeli, že Nicolsonovci nemali na výber, ich zakotvenie v Kingsrow nebolo súčasťou žiadne-

ho experimentu a vlastne Daisy sa nikto ani len nespýtal, či a kde by sa chcela usadiť. Postavili ju pred hotovú vec, pretože pani Nicolsonová bola vážne chorá a jej stav si vyžadoval časté návštevy nemocnice, a pán Nicolson bol rád, že sa mu vďaka bratrancovi podarilo získať stálu a pomerne slušne platenú prácu v neďalekej strojárni, kde ho prideliť na kontrolu skrutiek a matic. „Musia všetko zafixovať, držať na mieste. Aj vy sa tu zdržíte, nemám pravdu?“ vyzvedal dobrácky hlavný majster, ktorého červená tvár ladila s okrúhlym logom firmy. A tak poetizmus kočovných dní ukončila prozaickosť nevyhnutných rozhodnutí. Dcéra nemala inú možnosť, len nasledovať rodičov.

Ani nie po mesiaci Nicolsonovci napriek dcériným hlasným protestom karavan predali a presťahovali sa do rovnako ošúchaného domu, v akom bývali rodiny Daisiných spolužiakov. Rozprávka sa skončila a formulka žili šťastne, až kým nepomreli, bola odrazu až príliš skutočná.

Sonia Tarkovská bola v porovnaní s Daisy tiché a vážne dievča, zbytočne na seba neupozorňovala. Bola od spolužiakov o rok staršia. Keď sa s rodičmi pred tromi rokmi ocitli na hlavnej ulici mestečka Kingsrow, kde sa okrem stánku s vyprázanými rybami, opravára obuvi, malej kaviarničky a butiku slečny Abbey Sullivanovej, ktorý sa volal *U Abbey* (ako inak), nachádzala už len pošta a pobočka banky s tromi zamestnancami, mala namierené do šiestej triedy. Pre chabú znalosť jazyka ju zaradili o ročník nižšie a nik sa neunúval prehodnotiť rozhodnutie zástupkyne riaditeľa, hoci už po dvoch mesiacoch bolo všetkým jasné, že žiačka exceluje v každom predmete a je len otázkou času, kedy dobehne úroveň angličtiny detí z rodín, ktoré z Kingsrow nevyťahli päty od čias vojny ruží. Okrem školy mala Sonia ešte jednu záľubu: malý kostolík čnejúci nad všetkými strechami na okolí, ktorý stál hneď vedľa domu Tarkovských. Justína Tarkovská dcéru krátko po ich príchode do mestečka zapísala do zboru a hoci

dievča spočiatku nerozumelo všetkému, čo spievalo, text sa naučilo foneticky a svojím jemným sopránom si získalo srdcia všetkých návštevníkov kostola. Záplava plavých kučier okolo okrúhlej tváričky s jamkami v líčkach a blankytné modré oči len podčiarkovali dojem, ktorý Kingsrowčania zhrnuli do všeobecného podstatného mena anjel.

Červenovlasá Daisy Nicolsonová a blondavá Sonia Tarkowská mali spoločné len to, že sedeli v triede bok po boku, rovno oproti Borisovi Spencerovi a Petrovi Golecovi. Kým tí dvaja boli kamarátni na život a na smrť, tie dve si akosi nevedeli prísť na meno.

Sonia obhrýzala koniec ceruzky. Príklad bol až príliš jednoduchý, šípila chyták a keď žiadny nenašla, sklamane pripísala na koniec rovnice správnu odpoveď. Peter bol s cvičením hotový prvý, čakanie na ostatných si krátil kreslením. Na okraji jeho zošita vznikala vesmírna stanica. Boris ťukal pod lavicou do mobilu, ktorého obrazovka sa odrážala v sklách jeho hranatých okuliarov. Popri hraní po očku sledoval O'Brienovú, no učiteľka bola stratená vo vlastnom virtuálnom svete. Matilda Jenkinsová sa v škole neukázala už týždeň. Nebolo to prvýkrát. Aj inokedy sa vrátila do triedy po niekoľkodňovej absencii, od hlavy po päty zahalená v zimnej uniforme, ktorá mala zakryť stopy po modrinách v pestrej škále fialových a žltých tónov. Učiteľka upozorňovala rodičov dievčata, že ak nepošlú do školy certifikát od lekára, jej absenciu bude považovať za neospravedlnenú. Pred formulku *S pozdravom* už trikrát pripísala varovanie o sociálke, ale zakaždým si to rozmyslela a slová zmazala. Modriny z času na čas pribudli kadekomu. Sociálka mala plné ruky práce mimo ich mestečka. V susedných mestách rástli ako huby po daždi problémy s užívaním drog a alkoholu u detí aj rodičov. Kingsrow by bol pre nich zachádzkou od dôležitejších prípadov. Veď ho ani len na mape nevedeli nájsť. *Ignoranti!*

Sonia si všimla, že Daisy škúli do jej zošita, a tak ho rýchlo zatvorila. Nezdržala sa a na okraj zošita napísala *Amatérka*. Zložila ruku, aby si Daisy mohla odkaz prečítať. Daisy ani na okamih nezaváhala a do vlastnej písanky napísala *Asociálka*. Poznala spolužiačkinu slabé miesto. Sonia nikdy nepatrila k tým, čo vyhľadávali spoločnosť druhých, bolo pre ňu ťažké začleniť sa do skupiniek dievčat, ktoré mali očividne iné záujmy než ona. O to ľahším terčom bola. Daisy potešilo, keď Sonia bleskovo očervenela, jej líca odrazu ladili s farbou Daisiných vlasov. V triede bola jediná červenovláska. V škole plnej detí imigrantov sa cítila autentickejšou než všetci ostatní, akoby jej farba vlasov pridávala na dôležitosti. A pritom väčšina deciek v Kingsrow prišla na svet v pôrodnici v susednom meste, to Daisy bola privandrovalcom z maringotky. Jej miesto narodenia sa menilo rovnako rýchlo ako verzie stále tých istých príbehov. Sonia ju už dávno prekukla. Iní z jej rozprávania poľahky nadobudli pocit, že Daisy videla celý svet, no nebola to pravda. Pravda málokoho zaujíma. Nik sa neodvážil Daisy vytknúť jej povýšenecké správanie, každý s ňou chcel byť zadobre. Bola exotickjšia než Diego, ktorý sa narodil so šiestimi prstami a pred pochybovačmi si ochotne stiahol ponožku a hocikedy im otrčal nahé chodidlo bez ohľadu na ročné obdobie. Keď Daisy nemala náladu zaplavovať svet svojimi opismi z ciest, sedela v kúte s nosom zastrčeným v knihách a vypisovala z nich slová, ktorým nikto nerozumel. Ich význam si vyhľadávala v objemnom slovníku cudzích slov len preto, aby ich vopchala do viet v komunikácii s vrstovníkmi a dokázala im, akí sú nevzdelaní. *(Vidíte, takmer by som zabudol, lásku ku knihám mali tie dve spoločnú. Istý čas sa Sonia pokúšala nájsť v knihách tú najprotivnejšiu hrđinku, ku ktorej by mohla Daisy pripodobniť, no napokon uznala, že nikto taký protivný ako Daisy Nicolsonová v knihách, ktoré čítala, nie je, a tak si žiadnu prezývku nezaslúži. Tlstá buchta, Ryšavá krava, Pehavé strašidlo to všetko bolo pod jej úroveň. S istým zadostučinením si*

hovorila, že Daisy by určite našťvalo práve to, že nenašla nikoho, ku komu by ju vo svete veľkej literatúry prirovnala, pretože bola príšerne tuctová. No zopár vhodných invektív na jej adresu predsa len vedela nájsť.)

Sonia sa načiahla po Daisinom zošite a k asociálke pripísala veľkými písmenami *ANALFABETKA*.

Daisy prižmúrila oči, sústredila sa, nemohla Sonii dopriať pocit satisfakcie. Po krátkom premýšľaní sa naklonila nad Soniin zošit a k amatérke pribudol *appendix*. Sonia nechápavo zažmurkala. Daisy prevrátila oči a do svojho zošita napísala *zbytočnosť, vývojová chyba*. Sonia sa zamračila. Z peračníka vytiahla gumu, no čo ako sa snažila, odtlačok hrotu ceruzky na papieri ostával stále čitateľný. Nahnevane zošit otočila. Peter odtrhol oči od nedokončenej rakety, nepostrehol, čo sa mu dialo pod nosom, avšak z Daisinho spokojného úsmevu a zo Soniinej zachmúrenej tváre sa dalo čo to vytušiť.

„Koho zabili?“ snažil sa odľahčiť napätú situáciu.

Obe ho prepichli pohľadom, jedna pohľadovým, druhá sklamaným. Nemal Daisy rád, bolo mu ukradnuté, aké k nemu prechováva city, no ten druhý pohľad ho pichol pri srdci.

„Ženy,“ hlesol Boris. „Kámo, rádím ti, nehas, čo ťa nepáli.“ Mobil vopchal do tašky, nahol sa nad Petrov zošit a odpísal od neho riešenie.

„Ozval sa znalec,“ prehodila Daisy posmešne. Konečne zazvonilo.

„Čo ste nestihli dokončiť, dorobte doma,“ O'Brienová sa snažila prekričať ruch, ktorý vypukol v triede. Peter sa chystal odložiť zošit, no všimol si, že Daisy sa naklonila nad lavicu a s očami zapichnutými medzi modré štvorčeky od neho odpisovala riešenie bonusovej úlohy. Hodil na ňu nesúhlasný pohľad, no mlčal, vedel, že ak by ju obvinil z odpisovania, rozrevala by sa, alebo by použila nejakú z jej odporne sarkastických premúdrených poznámok o nevyhnutnosti vymretia mužstva na samolúbošť. Namiesto konfrontácie zvolil ústup.

Kopol do stoličky, ktorá sa mu priplietla pod nohy, drgol do Borisa, aby si švihol, a spoločne vybehli na školský dvor.

Doprostred ihriska sa prikotúlala futbalová lopta. Chlapci sa rýchlo rozdelili na dva tímy. Dievčatá sa zhrkli okolo drevených lavíc spojených s odretými stolíkmi, kam si posadali ako vrabce na telefónne drôty a rovnako ako ony sa nahlas prekrikovali a pechorili jedna pred druhou. Vtom lopta, ktorú Boris vykopol smerom k spoluhráčovi, vrazila do tváre okolo prechádzajúcej Daisy. Bola to šupa. Čvirikanie sa zmenilo na hromadný povzdych. Daisy sa rozplakala. Petrovi jej tvár pripomínala mäsité stejkové paradajky, ktoré vídaval v supermarkete, kde mama pracovala. V jeho očiach nepôsobila poľutovaniahodne, ale uznal, že to bola poriadna strela a výnimočne nepreháňala. Boris k nej pribehol a začal blabotať niečo na ospravedlnenie. Nasledoval ho krdeľ dievčat, chlapci si udržiavali rozumný odstup.

Daisy sa vystrela, spakruky si utrela zmáčanú tvár a spustila: „Ty soľľavý gauner, impertinentný úbožiak, slabomyselný imbecil, viem, že si to spravil náročky! Viem to!“ kričala ako zmyslov zbavená.

Boris na ňu chvíľu iba vyjavene pozeral, jej výbuch hnevu ho pripravil o všetku výrečnosť.

„Nechcel som,“ povedal hlasom, ktorému však chýbala akákoľvek ráznosť. O krok ustúpil. Kruh dievčat sa potichu otvoril, krdeľ stratil svoju jednotu. Rozpačito postávali jedna vedľa druhej, neisté si tým, na čiu stranu sa prikloniť. Daisy prebehla po ich vyhúkaných tvárach pohľadom plným nenávisťou.

„Čo čumíte? Zmiznite! Dajte mi pokoj! A tebe,“ syčala zlostným hlasom a mierila na Borisa obľým ukazovák, „tebe to nedarujem, ty retard! Počuješ? Za toto zgegneš!“ Zvrtila sa a vedomá si váhy svojich slov prešla okolo Borisa s otrčenými prostredníkmi. Vzápätí sa rozozvučal zvonec ohlasujúci koniec prestávky. Všetkým sa uľavilo.

Boris sa vrátil na svoje miesto oproti Daisy, obaja sa tvárili, že ich stoly oddeľuje stena z nepriehľadného skla. Nemohol vedieť, či už o incidente na školskom dvore nežalovala O'Brienovej, ale aj on mal dôvod sťažovať sa na jej reakciu. Z učiteľky si nerobil ťažkú hlavu, Daisy netrafil náročky. No aj za ten krátky čas poznal Daisy natoľko, aby si bol istý, že môže čakať odvetu.

Daisy pôsobila sebaisto, akoby sa nič nestalo. Červená stopa na jej čele už takmer zmizla. Sústredila sa na upratovanie perečníka. Sonia o incidente na dvore netušila, prestávku strávila v školskej knižnici, no zvláštne dusivá atmosféra, ktorá zavládla okolo nej, jej neušla. Spýtavo sa pozrela na Petra. Mala oči farby letnej vody, napadlo mu, že by do nich mohol skočiť a vykúpať sa v nich... *Alebo utopiť sa.* Cítil, že sa mu zrýchlil krvný obeh. *Prečo je taká, taká iná ako ostatné?*

Soniine oči sa zúžili podozrením, hoci netušila, kam má to svoje podozrenie smerovať. Prečo na ňu tak zvláštne pozerá? Má veľmi pekné oči. Smutné. A veselé zároveň. A dlhé mihalnice. *Aké neférové! A červené uši!* Usmiala sa.

Peter zadržal dych, nečakane si uvedomil, že Sonia má pri usmievaní jamky v lícach. Ako to, že si to doteraz nevšimol? Sonia sa prudko nadýchla a rýchlo sklopila oči. Zdalo sa mu to, alebo sa na neho naozaj pozerala inak?

Ako inak? Čo sa to s ním deje? Zneistený tým, čo cítil, hľadal podporu u Borisa. Ten sa tváril skrúšene, okolitý svet si nevšimal. Peter ho drgol do pleca, keď zodvihol hlavu, venoval mu dlhý sústrastný pohľad. Rozumeli si aj bez slov. Všetkým bolo jasné, že Daisy mu úder loptou nedaruje, čo ako nevinne vystrelený. Chcel mu povedať, aby na to nemyslel, že sa na jeho pomoc môže spoľahnúť, že Daisy je tlčhuba a zaslúžila by si dostať jednu, no dobre, možno nezaslúžila, ale vlastne áno, asi to tak malo byť, no vtedy ich O'Brienová požiadala o pozornosť. Bol piatok a plánovala uzavrieť ďalšiu tému z dejín Ameriky. Stihli prebrať objavenie kontinentu, osídľovanie,

život pôvodného obyvateľstva, faunu, flóru, otrokárstvo aj občiansku vojnu medzi Severom a Juhom. Tento týždeň sa venovali dvadsiatemu storočiu. Rozrozprávala im o zavraždení Kennedyho, studenej vojne, aj o rasovej neznášanlivosti, organizácii Ku-Klux-Klan a odvahe Rosy Parksovej. Keď začala hovoriť o segregácii a diskriminácii, Daisy vystrelila ruku potešená, že vie vysvetliť, čo ktoré slovo znamená. Pri odpovedi po celý čas zazerala na Borisa. Boris sa scvrkol, odovzdane čakal na koniec vyučovania. Až rozprávanie o Martinovi Lutherovi Kingovi ho prebralo. O diskusiu na tému *Mám sen* mali záujem všetci. Boris takmer stál, len aby ho O'Brienová vyvolala.

Peter tušil, čo povie – obdivoval Baracka Obamu (on Mes-siho), vedel o ňom všetky dostupné informácie, bol pre neho vzorom a vzal si do hlavy, že jedného dňa bude prvým britským čiernym premiérom a bude hrať golf s najbohatšími mužmi sveta. Peter nepochyboval o tom, že by sa mu to mohlo podariť, ale i tak si bol viac-menej istý, že jeho sen bol oveľa dosiahnuteľnejší. (Zakopať si s Messim. Ani Ronaldo nebol najhorší.) Zo všetkého najviac túžil po dovolenke pri mori.

Každý večer pred spaním vytiahol spod vankúša béžovú podlhovastú mušľu na konci sfarbenú do oranžova. Bola tým jediným, čo mu po otcovi ostalo. Vzal si všetko. Ešte aj šálku s nápisom *Pre najlepšieho otca*, ktorú mu Peter kúpil na narodeniny. Za vlastné peniaze. *Zradca!* Útek si naplánoval dokonale. Dom bol prázdny. Martin bol na dvojdňovom školskom výlete niekde na severe spolu s mamou, ktorá sa prihlásila medzi prvými rodičmi ako dozor nad prípadnou vzburou hormónov. Martin bol naštvaný, ale mama sa nedala presvedčiť, aby ostala doma. Petrovi sa zdalo, že otec sa správal zvláštne, ale keď Borisova mama navrhla, aby u nich strávil noc, viac sa nad jeho počínaním nezamýšľal. Zo školy šli rovno k Spencervcom. Borisova mama urobila domáce vafle, dovolila im

ich zjesť v posteli. Pozerali Hviezdne vojny a Borisov otec odomkol sklenenú vitríčku v spálni, kde schovával vzácnu zbierku sci-fi postavičiek, a po chvíľke prehovárania im dovolil, aby si niektoré vzali do rúk. Ku každej im rozpovedal nejaký príbeh. Peter sa nevedel dočkať, kedy o tom všetkom porozpráva otcovi.

Zmizol. Odišiel bez rozlúčky. Bez vysvetlenia. Nenávidel ho. *Keby radšej zomrel!*

Mama chodila po dome ako bez duše a narážky na prázdne skrine odbíjala vždy novou výhovorkou. Peter sedel pri okne a vyzeral ho cez ulicu. Nechcel odísť do školy, čo ak sa práve vtedy otec vráti? Ničomu nerozumel. Mama len bezmocne krčila plecami a opakovala, že sa medzi nimi nič nestalo, a nie, nepohádali sa, má byť trpezlivý, určite sa to vysvetlí...

Martin mlčal, akoby sa ho to netýkalo. Žavrel sa do izby a jediné zvuky, ktoré z nej vyšli, boli hlasy Dava Grohla a Chestera Benningtona.

Skúšali mu volať, telefón bol hluchý. Mama volala Jaczekovi, bol predsa otcovým šéfom, musí o ňom niečo vedieť! Jaczek blábotal, že má ťažké obdobie, zhorel mu sklad a „Nie, božemôj, neblázni, určite tam Szymon nezhořel, zrejme si len potrebuje niečo vybaviť. Keď sa niečo dozvie, zavolá...“ A nech mama nevolá políciu: „Pre istotu, však vieš, imigranti, neblázni, Martina, hádam ti to nemusím vysvetľovať. Určite sa nájde. Veď ho poznáš.“

Nebola si tým istá. Ničím si viac nebola istá. Dva dni po jeho zmiznutí objavila za kvetináčom preložený kúsok papiera s odkazom: *Mrzí ma to. Odpustite mi, prosím!*

„Nič viac? Čo mu máme odpustiť? Ako to myslel, nevráti sa?“

Peter mal veľa otázok, ale nikoho, kto by mu odpovedal. Mama sa zrútila. Najskôr na dlážku a potom všade tam, kde sa dalo ležať. Chodil z jednej miestnosti do druhej, hľadal hocakú stopu – tričko, župan, tepláky, prezuvky, časopis, penu na holenie, – čokoľvek, čo by ho prezradilo. Čokoľvek, k čomu by

si mohol privoňať a cítiť, že otec bol naozajstný, že s nimi žil, nie ako Martinov otec, ktorého nikto z nich nikdy nestretol. Okrem mamy, samozrejme.

V dome po ňom zostalo len niekoľko ponožiek na kope oblečenia určeného na zašitie. A ešte skejtboard zahrabaný pod kopou harabúrd za domom, na ktorom si Boris vylomil zub. Zopár fotiek čakajúcich na pridanie do rozrobeného fotoalbumu. Mama v zlosti všetky spálila v plechovom vedre v záhrade za domom. Keď z tváre jej manžela ostal len štiplavý dym, olutovala svoju prchkosť, ale už bolo neskoro ratovať spomienky. Aj plavecké okuliare, ktoré požičal Martinovi a ten mu ich zabudol vrátiť. Po čase ich našiel na dne športovej tašky. Nikomu o nich nepovedal, vyhodil ich do smetiaka pred školou, priznal sa až po rokoch.

A tá prekliata mušľa.

Otec ju našiel pred rokmi na brehu Baltského mora a odvtedy ju nosil všade so sebou. Veril, že mu prináša šťastie. Neraz Petrovi s pátosom (*čudné slovo, naučil som sa ho od Daisy a niekedy ho používam, aby som naň nezabudol*) rozprával o tom, že mušľa predstavuje jeho korene a keď si ju priloží k uchu, počuje volanie domova. Peter mu veril. Občas mu dovolil, aby si mušľu priložil k uchu. Ležali spolu na posteli a počúvali šumenie mora, krik čajok, vzduch voňal vlhkou soľou, benzínom vytekajúcim z áut zaparkovaných pri móle, hranolčekmi a rozkvitnutými kvetmi. Veril mu. Každé jedno slovo.

Mušľu objavil pri vysávaní. Ležala v rodičovskej spálni pod posteľou, kývala mu kostnatým chvostom, akoby sa tešila, že ju znovu niekto našiel. *Možno to je zmyslom všetkého okolo nás, strácať sa a byť nájdený.* Zrejme mu vypadla v poslednej chvíli, mala plné zuby cestovania, k šťastiu jej stačilo kobercové more a volanie domova, ktorý stál na kraji úzkej kingsrowskej ulice a opieral sa o nízke ploty susedných domov. Peter o mušli nikomu nepovedal. Strážil si ju ako poklad a dúfal, že otec začuje jej volanie. Až do minulého roka. Vtedy im O'Brienová

vysvetlila, že po priložení mušle k uchu v skutočnosti počujú šumenie vlastnej krvi a keby zostali v absolútnom tichu, počuli by aj tlkot srdca. Ibaže vlastná krv medzičasom ohluchla.

Dlho sa mu o otcovi snívalo. V tých snoch stál na brehu mora a volal na Petra, smial sa, až kým sa jeho smiech nepremenal na škriekanie a mávajúce ruky na krídla. Zmenil sa na čajku a odletel. Voľakedy chcel, aby ho našli. Mal kopu nápadov, stopovací pes, vylepenie plagátov s otcovou fotografiou, súkromný detektív, raz sa o neho zaujímali naozajstní policajti, tešil sa, že našli nejakú stopu.

„Hľadať by sa mali len tí, ktorí chcú byť nájdení,“ tvrdila mama a v tvári mala zvláštny výraz ohrdutej bohyne.

Našiel ho na internete. Dva roky po jeho zmiznutí. Na fotke z výstavy – *Môj Gdansk, moje mesto, môj život*. Usmieval sa rovno do objektívu. Mal dlhšie vlasy, bol zarastený a vyzeral chudšie, než si ho pamätal, ale bol to on. Žena po jeho boku mala dlhé rovné tmavé vlasy a srdečný úsmev. Na jej veľkom bruchu spočívala otcova ruka, tváril sa náležite hrdo. Pod fotkou stálo napísané *Moje miloši. Szymon a? Niespodzianka*.

Na *niespodzianky* bol otec macher.

Takže Gdansk. Pamätal si, ako ho to rozrušilo. Dlho nemohol zaspať a keď sa mu to podarilo, snívajúc sa mu iný sen – stál na pláži a triafal kameňmi do čajky, ktorá sa k nemu snažila priblížiť. Čajka otvárala zobák, mávala krídlami, no Peter neprestával, triafal do nej čoraz väčšími kameňmi, až kým zranená nespada na hladinu mora, ktoré ju nieslo preč ako trosku, premárnenú pripomienku niečoho veľkého, významného. Viac sa mu o otcovi nesnívalo. O objave na internete nepovedal nikomu. Ani Borisovi. Mamu s Martinom podozrieval, že o všetkom vedeli a zámerne ho vynechali, stále mu dávali najavo, že je malé decko.

Petrovým snom bolo vrátiť mušľu otcovi. Navštíviť Gdansk a hodiť mu ju k nohám alebo do okna, prilepenú o poriadny

šuter. Nech vie, že on nezabudol! Nech vie, že už viac nie je súčasťou ich domova, nech vie... Gdansk. To slovo sa mu nikdy nepáčilo. Nedalo sa ani len poriadne vysloviť. Nerozumel tomu, prečo bol otcov domov odrazu niekde inde. Ani po rokoch na to neprišiel, len o niečo viac znenávidel Gdansk. Občas mu otec chýbal, to áno, ale viac o neho nestál.

Peter strčil ruku do tašky pri nohách lavice a v jej útrochách nahmatol malú krabičku. Pootvoril ju a prstom pohladil miestami hladké a zároveň hrboľaté telo mušle. Neprihlásil sa. Ak by ho O'Brienová predsa len vyvolala, mal v zálohe odpoveď s Messim.

Kto je bez viny, nech hodí...

Szymon Golec: Počkajte! Áno, milý čitateľ, netvárite sa, že tu nie ste, musíte si ma vypočuť! Vy predsa musíte vedieť... Dobré, máte pravdu, nemusíte. No bol by som veľmi rád, viete, chcel by som, aby ste to vedeli, že vtedy...

Musel som odísť. Teraz, po rokoch, to vidím inak, ale vtedy... Bol som zatlačený do kúta. Nie, nemyslíte si, že sú to len výhovorky. Už ste ako ona! Počkajte, nechajte ma, aby som vám to vysvetlil! Akým právom? Vydržte.

Martina, Petrova mama, sa nikdy nepýtala, odkiaľ máme peniaze. Verila mi. Zrejme si vymyslela vlastný príbeh o tom, ako ťažko pracujem, a ja som jej nič nevysvetľoval. Hovorili sme o všetkom, len nie o mojej práci. Čím menej vedela, tým lepšie pre všetkých.

Tešila sa, obaja sme sa tešili ako blázni, keď sme sa sťahovali do staršieho domčeka v radovej zástavbe. Veď koľko mladých rodín živorilo vo vlhkých, plesnivých domoch, kde každú izbu obývala iná rodina. Vlastne sa nám podarilo splniť si sen. Neboli sme pracháči, Kingsrow bol, dobre, ešte stále je, diera, a v Rolls-Roysoch nech sa vyváža tá ich kráľovná, nám stačila naša Astrička. Nemali sme veľa, ale mali sme všetko, čo sme potrebovali. Vďaka môjmu príjmu, podotýkam. Martina nepracovala.

Martina Golecová: No dovoľ? Povedz prečo! Prečo som nepracovala? A dobre vám radím, nepočúvajte ho, otočte stránku.

Szymon: Nikdy som to od teba nechcel. A neskáč mi do reči! Sú muži, ktorí tlačia ženu do práce, len aby si mohli váľať